

Aneboda kvarn 1:40

2019 ärvde jag och mina två systrar en fastighet efter vår far som i sin tur hade ärvt den efter sin far. (Aneboda 1:40 i Växjö kommun, Kronobergs län). Förutom ett fritidshus ingick ett litet vattenkraftverk med tillhörande damm, kvarn och såg. Anläggningen har en vattendom från 1932 med tillstånd att nyttja vattenkraften. Vi har dock ingen elproduktion idag utan sköter och underhåller anläggningen för att i framtiden om möjligt öppna upp för allmänheten. Då vi alla är historiskt intresserade vill vi bevara och förvalta den värdefulla kulturmiljö vi har så att den även kan upplevas av framtida generationer. Området är en typisk småländsk jordbruksbygd, med blandning av skog, åker och sjö. Sjö och damm ingår i Mörrumsåns huvudavrinningsområde. Aneboda är en gammal bygd och kvarnplats har funnits sedan 1600-talet. Kvarnmiljön har en av socknens största kvarnar och har varit en viktig plats för omkringliggande byar, även som deras första elleverantör. Damm har funnits sedan 1809 och kraftverket med sitt fall på 4 meter sedan 1930. Mellan damm och kraftverk går en allmän väg (väg 756). Kraftverket och dammens vattenspegel är själva centrum i bygden och har stor betydelse för både boende och besökare. Anläggningens placering ökar rekreationsvärdena liksom möjligheterna till fiske, bad och båtliv. 2021 gjorde länsstyrelsen en inventering av *Vattenanknutna kulturmiljöer vid Mörrumsåns avrinningsområde i Kronobergs län*. Aneboda 1:40 bedömdes ha ett högt kulturhistoriskt värde med tillhörande lagskydd och generella hänsynsbestämmelser enligt KML, MB och PBL. Tillsammans bildar anläggningen en genuin kvarn- och såg- och kraftstationsmiljö där nästan alla beståndsdelar finns kvar med ett i stort sett komplett maskineri. Hela anläggningen utgör en värdefull kulturmiljö som berättar vår historia, samhällets utveckling, människors livsvillkor och synsätt i olika tider. Länsstyrelsen bedömde platsen ha hög känslighet för ingrepp och långtgående anpassning av åtgärder krävs för att hålla den intakt och avläsbar.

Länsstyrelsen

2023 kontaktades vi av länsstyrelsen i Växjö som ställde krav på att vi enligt EU:s Vattendirektiv införlivat i Miljöbalken skulle anlägga fiskepassager upp- och nedströms alternativt riva ut damm och kraftverk. Den juridiska processen inklusive arvode för konsult och juridiskt ombud samt någon av ovanstående åtgärder skall enligt länsstyrelsen bekostas av oss som privatpersoner. Om vi motsätter oss åtgärderna blir vi belagda med vite. Vi blev både chockade och ledsna över myndighetens agerande. När regeringen beslöt att skjuta upp processen till juli 2025 fick vi den tidsfrist som behövdes för att framföra våra synpunkter på Sveriges implementering av Vattendirektivet och hur hårt det drabbar det enskilda människan, andra samhällsintressen och det befintliga ekologiska systemet.

Fiskvandring och fiskpassager

I vår damm utgörs fiskbeståndet av abborre, gädda, mört och den utrotningshotade ålen, då den trivs bra i damm med gyttjebotten. Nedströms i sjön Stråken är beståndet gädda, abborre, braxen, småsik, mört, ål, gös och sutare. Ädelfisk såsom lax eller öring har aldrig funnits i vårt vattendrag vare sig upp- eller nedströms. Med undantag av ål har det aldrig förekommit någon fiskvandring vid Aneboda kvarn. Ålen (yngel och vuxna) har i enlighet med Länsstyrelsens dokument fri passage. Som barn såg vi dem klättra uppför kraftverket och i gräset. Naturliga

nivåskillnaderna har enligt gamla kartor alltid funnits, vilket gör det omöjligt för fisk från sjön Stråken att vandra uppströms. Det är ett naturligt vandringshinder som människan sedermera har utnyttjat för att kunna reglera vattnet. Även om fiskpassager byggs går det inte med säkerhet att säga att det lockar fiskar som öring och lax att leka. Övertygande evidens saknas för att lax och öring kommer ta sig till vattendrag de aldrig har funnits i, vilket understödjs av Eva Nilsson, biolog och konsult i vattenfrågor. Aneboda kvarn ligger dessutom så långt upp i å-systemet och det är osannolikt att någon öring skulle börja vandra där. Mellan vårt kraftverk och nästa vandringshinder befinner sig en stor bondgård. För att bygga fiskvägar måste vi inkräkta på grannens fastighet, hans skog måste huggas ner för att förbereda plats för passagen samt en del av betesmarken upplåtas. Skulle detta ens vara möjligt enligt grundlagens äganderätt? I fallet Aneboda kvarn skulle åtgärder på upp- och nedströmpassager beräknas kosta ca 530 000 kr per meter och totalt skulle det gå på många miljoner kronor, en helt orimlig kostnad för oss. Vi frågar oss tillsammans med många andra ägare av små dammar i Sverige om det inte finns en övre gräns för hur mycket en fisk får kosta? Kostnaderna för åtgärderna och en väldigt osäker effekt är helt enkelt inte rimliga. En annan aspekt av att alla vattendrag ska öppnas upp är att det då blir fritt fram för invandring av invasiva arter av både växter och djur. Även öringen kan bli invasiv om den ges möjlighet att vandra med hjälp av en konstgjord vandringsväg.

Utrivning

Vad händer när man river ut dammar som funnits under lång tid?

Utplånar befintligt ekosystem

Att torrlägga en damm innebär stor skada på både flora och fauna. Vår damm har funnits i flera hundra år och den biologiska mångfald som har skapats i och runt damm och kraftverk har byggts upp under lång tid. Vi har ett fantastiskt rikt växt- och djurliv med bl.a. svanar, grodor/paddor, fladdermöss, ugglor m.m. Vid möte med Skogsstyrelsen 2023 betonades hur viktig dammen är för djurlivet (grod/kräldjur och fåglar) med sitt småvatten/kärr och växtlighet. Det befintliga ekosystemet är viktigt att skydda och bevara och vid en utrivning försvinner häckningsplatser för våra sjöfåglar. Fisk som är anpassad till lugnvatten går förlorad. Gamla kvarndammar har under århundrade fungerat som sedimentfällor vilket gjort sedimentrika botten till de bästa ålhabitatet och de är en absolut nödvändighet för ålens övervintringar. Vid en utrivning spolats sedimentet bort och hela ålhabitatet utplånas. Vattenmyndigheterna har mycket dålig kunskap om ålens livscykel. Länsstyrelsen menar att man river ut dammar i avsikt att "öka överlevnaden och produktion av lax, öring och ål. Men det går inte att gynna de arterna samtidigt, eftersom deras livsutrymmen och livssätt är helt olika.

Bottenfaunans biologiska mångfald försvinner

Eva Nilsson, biolog och konsult i vattenfrågor menar att biologisk mångfald inte endast kan värderas utifrån att det finns vandrande öring i ett vattendrag. Många öringbestånd är stationära, och har inget behov av att förflytta sig till andra miljöer. Det finns så mycket mer i ett vattendrag som är biologisk mångfald, bottenfaunan till exempel med alla olika insekter och småkryp. Vissa insekter lever där i ett eller flera stadier i sitt liv. En artrik bottenfauna är

även ett bra betyg på vattnets kvalitet. Det finns också sällsynta mossor och andra växter som trivs mycket bra i gammal kvarnmiljö med dammar. Enligt miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag ska sjöar och vatten och deras variationsrika livsmiljöer bevaras. Hur kan ett vattendrag bli mer levande efter en utrivning? Värdet av den befintliga miljön och dess inneboende växter och djur, har inte längre något värde, utan det skall istället skapas nya ekologiska miljöer som aldrig har funnits.

Grundvattnet sjunker och våtmarker försvinner

Vi behöver kontinuerlig vattenförsörjning till människor och natur. Dammar kan användas för att säkra dricksvattenproduktionen, bevattna grödor och ge djuren vatten. Dammar har en vattenbehållande funktion och bidrar till att hålla grundvattnet på en nivå så att vattenbrunnar inte torkar ut. Utrivning innebär att reglering av dammar och sjöar tas bort och vattennivåerna sänks till nivåer som vi inte har räknat med. Hur ska vi som använder dricksvatten från egen brunn lösa vår vattenförsörjning efter en utrivning? Marken runt vår damm består delvis av mossmark/våtmark och en torrläggning skulle allvarligt skada miljön för de växt- och djurarter som lever där. Utan dammen och de stillastående småvattnen skulle en mängd arter inte kunna leva och reproducera sig. För gäddor är våtmarkernas funktion som viktiga lek- och uppväxtområden betydelsefulla. Utöver många arters livsmiljö genererar våtmarker även andra viktiga ekosystemtjänster, de renar vattnet från näringsämnen och utjämnar extrema flöden.

Näringsbelastningen ökar i Östersjön

I en damm samlas vatten och näring som vid bevattning återgår till jordbruksmarken. På så sätt bromsas vattnet upp och näringsbelastningen minskar på Östersjön. Om dammen försvinner transporteras istället övergödande partiklar som fosfor och kväve som samlats i dammens sediment nedåt i vattendraget vilket ökar näringsbelastningen i Östersjön.

Bruks- och kulturmiljöer ödeläggs

Bruksmiljön; kraftverk damm, kvarn och såg försåg människor med mat, virke och el och har haft en betydande del för hur små byar som Aneboda kunnat överleva. Utan damm skulle det inte finnas några kulturhistoriska värden. Denna gamla kulturmiljö som generationer byggt upp är inte bara vår släkthistoria utan en del i Sveriges historia. Kunskapen om hur man levde och samspelade i en by genom de tillgångar som fanns på plats. Vi bör värna vår kulturhistoria så att kunskapen om vår närhistoria inte försvinner. Just den historia som är en eller ett par generationer bort är den som också riskera att glömmas bort, inte värderas på samma sätt som äldre historia. Speciellt då utvecklingen går allt snabbare. Därför känner vi så starkt för att bevara detta, en fysisk plats att kunna besöka och inte bara något man läser på internet om. När svenska naturvårdsmyndigheter vill riva våra dammar och "restaurera" de torrlagda fårorna med hjälp av ditforslat grus och sten är det förödande för människornas upplevelse och förståelse av kulturlandskapet. Om vattenspegeln ersätts med en rännil i botten på sänkan kommer det att innebära rikligare med buskar och sly och stor risk för igenväxt och platsen kommer under flera år att vara ett dyigt område med dålig lukt. När man river ut natur- och kulturmiljöer med månghundraårig biologisk och ekologisk mångfald inser

man inte vidden av dessa ingrepp i våra uråldriga biotoper. En utrivning är en oåterkallelig process som inte är möjlig att göra ogjord om man efter en tid skulle inse sitt misstag.

Brandberedskap går förlorad

Det idealiska förhållanden för skogsbränder är varmt och torrt väder, något som har blivit allt vanligare i takt med klimatförändringarna. Under de stora skogsbränderna den extremt torra sommaren 2018 hämtades vatten ur våra dammar. Aneboda är en plats som omges av skogsmark och med utriven damm finns ingen beredskap för skogsbrand då vattenförsörjning till brandkår går förlorad.

Översvämningrisk när reglering av vattenståndet försvinner

Räddningstjänsten inom kommunerna uttrycker oro efter de dammutrivningar som drivits igenom. De ser redan nu effekterna av dem och hur vattenflödena stiger snabbt. En damm bromsar upp vattenflödet och har man då ingen damm så kommer vattnet direkt och rinner från flera håll. Om möjligheterna att reglera vattenståndet försvinner kan det medföra att vägar och järnverk nedströms svämmar över.

Arbetsstillfällena går förlorade

Aneboda är ett odlingslandskap som är beroende av nuvarande vattennivåer, en förutsättning för att olika funktioner ska fungera. Här bor människor, här pågår småskaliga verksamheter som gör det möjligt att leva på landsbygden.

Förändringar i klimat och miljö

Klimatförändringen anses idag vara det största globala miljöhotet. Hela Europa måste ställa om för att förbereda sig på extremväder, menar Knispel de Acosta, generalsekreterare för den europeiska klimatforskningsalliansen, ECRA. I framtiden kommer det att bli alltmer vanligt med höga vattenflöden och längre torrperioder, så åtgärder för att hålla vattnet kvar i landskapet blir allt viktigare. Med minskad vattentillgång blir det svårt för jordbruket att odla vissa grödor och vår matförsörjning hotas. En damms förmåga att hålla kvar vatten och motverka uttorkning är därmed väsentligt, reglerade vattendrag kan dämpa både torka och översvämningar. När Europa står inför uttorkning i klimatförändring river Sverige ut allt i vattnets väg: sjödammar, kraftverk med torrläggningar av tusentals strandmil och våtmarker, vilket hotar hela regioners dricks- och grundvatten.

Elproduktion

Vid Aneboda kraftverk förekommer inte längre någon elproduktion. Men vid händelse av kris, skulle det gå att starta upp kraftverket på nytt och åtminstone försörja den nära bygden med el. Denna elberedskap går givetvis om intet om damm och kraftverk rivs ut. Med hänsyn till det nya omvärldsläget, där exempelvis Ryssland i maj 2023 lyckats slå ut Ukrainas elproduktion motsvarande 27 GW, vilket är mer än Sveriges totala produktionskapacitet, så behöver Sverige se över hur ett motståndskraftigt elsystem ska se ut i händelse av kris eller krig.

Rättssäkerhet

Sveriges tolkning av EU:s vattendirektiv

Ingenting i EU:s vattendirektiv, att skydda vatten, minska föroreningar och garantera hållbar vattenanvändning är något dåligt utan problemet är hur det har kommit att tillämpas i Sverige. Vattenmyndigheterna ligger bakom den svenska tolkningen av direktivet samt

åtgärdsprogrammen. Sverige har som enda EU-land drivit vattendirektivet så hårt att fungerande vattenkraft och gamla kulturmiljöer rivs ut. I direktivet framgår att samtliga länders ytvattenförekomster skall uppnå "god status". I Sverige har det ensidigt kommit att handla om att förutsättningarna för fiskvandring ska förbättras. I kläm kommer livs- och kulturmiljöer. Tolkningen och åtgärdsprogrammen har väckt hård kritik, för att gå för långt och för att kräva orimliga åtgärder. Även EU-kommissionen har riktat kritik mot det svenska genomförandet. Implementeringen av direktivet har präglats av brist på helhetssyn, otillräcklig ledning och styrning hos myndigheter samt för låg kompetens hos de inblandade parterna.

EU:s undantag utnyttjas inte

Sverige tillämpar inte de undantag som EU-rätten medger, exempelvis att miljömässiga anpassningar ska göras där de är ekonomiskt rimliga i förhållande till miljönyttan. Inte heller utnyttjas Kraftigt Modifierat Vatten (KMV). Vi har flera gånger påtalat för länsstyrelsen att vi uppfyller kriterierna för KMV- kulturmiljö som utarbetats av Vattenmyndigheten. Länsstyrelsen hade ingen kännedom om att dokumentet ens existerade. Att inte utnyttja EU:s undantag Kraftigt Modifierat Vatten (KMV) är det största hotet vi har mot svensk kulturmiljö och vår närhistoria.

Aktivism inom myndigheter och organisationer

Det finns i Sverige idag ett antal myndigheter och organisationer som driver utrivningsidén och de har alldeles för stort inflytande. Dessa organisationers inflytandemöjligheter behöver kraftigt begränsas genom lag. Det skall inte vara möjligt att resa runt på rättegångar och propagera för åtgärder som ödelägger landsbygden eller att överklaga domstolsbeslut. Myndigheter som inte fullt ut hör samman och agerar utifrån sina uppdragsgivares d.v.s. lagstiftarens intentioner behöver styras tydligare genom lag.

Brister i samverkan

Den samverkan som länsstyrelserna är ålagda att genomföra före ansökan om omprövning handlar enbart om vattenmiljön. Andra aspekter på vattnets användning såsom vattenkraft, jordbruk, kulturmiljö, rekreation har inte beaktats. Delaktigheten uteblir och istället får vi direktiv om vilka åtgärder vi förväntas göra med hot om vite om inte föreläggandena följs.

Markägarens lagskydd åsidosätts

Förr i tiden gällde att ingenting skulle göras utan verksamhetsutövarens medgivande. Det var också självklart att åtgärderna skulle bekostas med statliga medel, så kallade biotopvårdsåtgärder. Nu är ingenting längre skyddat, vare sig enskild egendom eller kulturmiljö. Det finns ett ojämnt styrkeförhållande mellan myndigheter och oss som enskilda medborgare där myndigheter har helt andra resurser än vad vi har. Antingen ger vi upp tidigt eller så kämpar man tills alla resurser är uttömda, i båda fallen är det vi som är förlorare. Äganderätten inskriven i grundlagen måste stärkas så att markägarens inte står utan rättsskydd.

Orimliga kostnader för enskilda medborgare

Småskalig vattenkraft kan inte jämföras med de stora vattenkraftbolagen när det gäller ekonomiska förutsättningar. Vi som inte producerar någon el och därför inte är anmälda till

Nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP) är exkluderade från att söka ersättning för miljöåtgärder från vattenkraftens miljöfond. Kostnaderna för omprövning samt åtgärder blir därför helt orimliga för oss, vi har inte de ekonomiska resurser som krävs för att anlägga fiskepassager (då det handlar om miljontals kronor). Söker vi inte nytt tillstånd enligt miljöbalken kräver Länsstyrelsen att anläggningen rivs ut, vilket också är en mycket kostsam process med allvarliga konsekvenser. Vi som enskilda medborgare belastas ekonomiskt för miljöproblem som är globala. Rättsosäkerheten och oron över de ekonomiska påfrestningarna påverkar även förmågan att restaurera och underhålla kraftverk och damm. Om inte villkoren förbättras kommer underhåll att drabbas vilket är en miljö- och samhällsfara då det kan leda till dammbrott.

Fastighetsvärdet sjunker

Vid en utrivning sker en ekonomisk värdeminskning på hela fastigheten. Enligt grundlagen har markägaren rätt till ersättning för skada som sker på fastigheten. Men alla ersättningskrav har hitintills avvisat i Mark- och miljödomstolarna. Fastighetsvärdet sjunker och ingen kompensation utgår. Är detta rättssäkert?

Alla samhällsintressen av vatten måste beaktas

Miljönyttan bör vägas mot andra samhällsnyttor såsom elproduktion, el- och krisberedskap, kulturmiljöer, rekreationsplatser samt förmågan att motverka översvämning och torka. Vattendirektivet är tydligt på dessa punkter. Om man inte tar tillräcklig hänsyn till alla de intressen som drabbas är det bäddat för konflikt. Det finns även andra direktiv och konventioner att ta hänsyn till. Natura 2000 verkar för att bevara och skydda livsmiljöer och arter. Lanskapskonventionen understryker att även landskapet är en viktig ekonomisk resurs som ska kunna nyttjas. I Århuskonventionen har Sverige lovat att inkludera berörda invånare i processen för en rik och levande miljö. Det är viktigt att vid varje enskild damm väga för- och nackdelar mot varandra och att försöka hitta den lösning som bäst tillfredsställer både ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella behov. Alla verksamheter är berättigade och nödvändiga ur ett samhällsperspektiv.

Vattenmiljökompetens

Kraven som ställs på oss markägare är att vi ska kunna allt inom lagar, teknik, biologi, fiske och allt annat. Är detta rimligt? Det finns vattenmiljökompetens i Sverige, men den är spridd på flera personer och organisationer. Myndigheter har svårt att ta till sig kunskapen och omsätta den i verkligheten, något som även gäller miljödomstolarna. Hos vattenmyndigheterna saknas, eller utnyttjas inte, kompetens för att göra avvägningar mot andra samhällsintressen. Man måste hantera implementeringen med kunskap och kompetens och för det krävs kompetenser inom många olika områden. Det saknas regionala expertgrupper med kompetens inom samhällskunskap och beredskap, juridik, biologi, energi, hydrologi, arkeologi, kulturarv samt vattenkraft. Sådana expertgrupper skulle på ett kompetent sätt kunna bereda ärenden innan de hamnar i en prövningsprocess samt även vara rådgivande till myndigheter och vid behov domstolar. En professionell beredning av vattenärenden skulle spara kostnader, tid och lidande hos alla inblandade och resultera i genomtänkta underlag som en domstol sedan kan ta ställning till. Åtgärder som inte är realistiska skulle kunna hejdas innan det går

för långt. Exempelvis att en verksamhetsutövare åläggs att anlägga fiskepassager för miljontals kronor trots att det inte finns någon vandringsbenägen fisk i vattendraget. Hade man haft expertgrupper med bred kompetens inom olika områden skulle stuprörstänk undvikas och istället ersättas av ett multiperspektiv.

Risk- och konsekvensbedömning

Det är inte rättssäkert att länsstyrelsen behandlar så pass stora frågor som att riva ut hela dammsystem utan att titta på vad det får för följder. Vi saknar riskanalyser och miljökonsekvensbeskrivningar för vad som kan hända när besluten om utrivning tas och innan man utför åtgärder i vatten. En dom om utrivning ska kunna utdömas enbart om det finns starka motiv och man gjort en genomarbetad miljökonsekvensbeskrivning.

Kostnads/nyttoaspekten

Det krävs mycket kompetens för att bedöma kostnader och nytta i projekt av denna karaktär. I vårt fall har varken risk- eller konsekvensanalys utförts och inte heller kostnads/nyttoaspekten har utretts. Att planera, projektera och uppföra en fiskvandringssväg samt därefter driva och underhålla den adderat med tidsåtgång hos myndigheter, domstolar och för markägaren uppskattas till en kostnad på ca 50 Mkr. Dessa kostnader ska vägas mot nyttan av en eventuell fiskvandring förutsatt att motsvarande görs vid de övriga kraftverken. Vad som inte kan mätas i pengar är de påfrestningar som markägare har fått utstå under tiden. Är det rimligt att anlägga en fiskvandringssväg, omlöp, förbi ett litet vattenkraftverk till en kostnad av 50 Mkr när det står färdigt?

Inte emot miljöåtgärder där de är rimliga och beaktar helheten

Vi är naturligtvis inte emot befogade miljöåtgärder där de är rimliga och ställs i proportion till andra samhällsintressen. Redan idag gör vi och många med oss en mängd olika miljöåtgärder för att bevara den biologiska mångfalden, våtmarker, ängar, betesmarker, skog m.m. Vi vill bara att omprövningarna ska handla om "rimliga miljöåtgärder" och man ska ta hänsyn till helheten vilket inte görs idag. Och när det inte är rimligt och ekonomiskt försvarbart att bygga vandringspassager så anser vi att det bästa är att bibehålla den sedan århundraden befintliga biotopen.

Ansvar och de ekonomiska bördorna ska fördelas på ett rimligt sätt

Ansvar och de ekonomiska bördorna måste fördelas på ett rimligt och kostnadseffektivt sätt. Det är rimligt i en rättsstat att ekonomiska medel ställs till förfogande så att även kraftverksägare utan elproduktion kan uppfylla de nya miljökraven och utrivning undvikas. Utrivning ska inte vara ett möjligt alternativ vid miljöanpassning av en anläggning så länge markägaren vill behålla sin damm och kraftverk. Vi som vill bevara och sköta våra förfäders anläggningar och kulturhistoriska miljöer borde få göra det utan att bli belagda med vite eller behöva gå i personlig konkurs.

Demokratisk rättsstat

Vattenförvaltningen är dåligt demokratiskt förankrad och det är därför viktigt att besluten lyfts till politisk nivå. Vi vädjar därför till er politiker att se till hela vattensystemet när frågan om utrivning av dammar hamnar på myndigheternas bord. Idag behandlar man schablonmässigt alla vattendrag på samma sätt. Bedömningar i varje fall är nödvändiga för att myndigheter inte

ska kunna driva orimliga krav i ett enskilt vattendrag. Tilliten till myndigheter är av tradition stor i Sverige och den skapar förutsättningar för en fungerande demokrati. Men om vi som bor och/eller verkar på landet, vi som lever närmast den natur man vill värna, är de som minst kommer till tals i planeringen och inte får vara med och påverka då blir det problem. Vattenkraften har fått leva med en svår och otrygg rättssituation på grund av ett illa implementerat EU-direktiv med oacceptabla konsekvenser för både enskilda människor och verksamheter. En landsbygd bestående av utrivna dammar och försvunna sjöar och kulturlandskap, där flerhundraåriga biotoper raderats ut till förmån för sten och lera blir en landsbygd där människor inte kan bo kvar, där företag inte vill etablera sig och där fastigheter blir värdelösa. Myndigheters agerande i vattenmål och den press som utövas mot oss enskilda medborgare hör inte hemma i en rättsstat. Endast genom dialog, där människor blir lyssnade till och respekterade, kan tillit och demokrati bestå.

Med vänlig hälsning

Annika Blomqvist
Annette Blomqvist
Marie Blomqvist

Aneboda kvarn 1:40